

MAMBO MUHIMU YA KUZINGATIA KATIKA UFUGAJI WA KUKU WA ASILI

1. Banda bora

Ni muhimu kuwajengea kuku banda bora ili wapate kujikinga na mvua, baridi, wezi na wanyama. Banda la kuku linaweza likajengwa kando kando au nyuma ya nyumba ya kuishi. Banda la kuku linaweza kujengwa kwa kutumia raslimali za misitu zinazopatikana kwa urahisi kwenye eneo husika.

2. Kuchagua kuku bora wa kuendeleza kizazi

Mafanikio zaidi katika kuchagua kuku wa kuendeleza kizazi yatapatikana iwapo uchaguzi na uchambuzi wa kuku wanaozaliwa utafanywa mara kwa mara ili kupata kundi la kuku litakalofaa kwa sifa zote katika uzalishaji. Sifa hizo ni pamoja na kupevuka haraka, kutaga mayai mengi, kuwa na uzito mkubwa na nyama nyingi kwa umri mdogo.

3. Fuga kuku upate faida kwa kuzingatia

- Chanjo za magonjwa kama mdondo kila baada ya miezi 3, Chanjo ya ndui
- Zuia viroboto, utitiri na minyoo.
- Chagua mayai bora kwa ajili ya kuatamiza.
- Panga kuuza kuku kwa makundi uongeze kipato.
- Boresha lishe ya familia kwa kula mayai na kuku.
- Gawa mapato yatokanayo na ufugaji wa kuku kwa matumizi yako, akiba na mengine yatumike kuendeleza mradi wa ufugaji.

CHAKULA CHA KUKU WA ASILI

Pamoja na sifa yao ya kijitafutia chakula kuku, ili waweze kukua vizuri na kutoa mazao mengi na bora wanahitaji chakula chenye virutubisho vyote muhimu vinavyojumuisha makundi matano (5) ya Protini, Wanga, Vitamini, Madini na Maji. Kuku wote wanahitaji chakula chenye mchanganyiko kamili ili waweze kuwa na afya nzuri. Hata hivyo, aina ya mchanganyiko wa chakula inatofautiana kutoka kundi moja la kuku hadi jingine. **Jedwali lifuatalo linaonyesha mchanganyiko wa chakula ambao mfugaji anaweza kuandaa kwa ajili ya kuku wake, kwa ujazo wa kilo 50**

Aina ya Chakula	Vi-faranga	Kuku wanaoku	Kuku Waza-zi	Kuku wen-gineo
Mahindi yaliyo-barazwa	8	8	8	10
Pumba za mahindi	20	20	20	25
Mashudu ya Alizeti	8	7	10	6
Unga wa Dagua /Samaki	6	6	3.5	3
Unga wa Mifupa	0.75	1.5	3	1
Chokaa ya Mifugo	1.75	2	4	4
Chumvi ya Jikoni	0.5	0.5	0.5	0.4
Soya	3	3	-	-0.5
Damu	1	1	-	-
Premix	1	1	-	0.5
Egg Booster	-	-	5	-
Jumla	50	50	50	50

OFISI YA MKUU WA MKOA RUVUMA,

Simu Na: 2602256/2602238 /Fax Na: 2602144

Anwani ya Posta: S.L.P. 74, **Songea**

Email: ras.ruvuma@tamisemi.go.tz
aeps@ruvuma.go.tz

Kwa mawasiliano zaidi wasiliana na Afisa Ugani aliyeko karibu na wewe.

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA RAIS
TAWALA ZA MKOA NA SERIKAL ZA MITAA

UFUGAJI WA KUKU WA ASILI WENYE TIJA

MKOA WA RUVUMA

UFUGAJI WA KUKU WA ASILI

KUKU WA ASILI

Kuku wa Asili ni wale ambao wamekuwepo hapa nchini kwa miaka mingi na damu yao haijachanganyika na ya kuku wa kigeni. Wengine huwaita kuku wa kienyeji. Kuku wa asili hutaga kiasi cha mayai 40-60 pia ana-weza kufikisha mayai 150 kwa mwaka iwapo atatunzwa vizuri. Uzito wa kuku hufikia wastani wa kilo 1.0–2.5.

SIFA ZA KUKU WA ASILI

- Wastahimilivu wa magonjwa, lakini ni muhimu wakikingwa na baadhi ya magonjwa ya kuku kama mdondo na ndui ya kuku
- Wana uwezo wa kujitafutia chakula ardhini, lakini ili kuwaendeleza ni lazima kuwapa chakula bora cha ziada
- Wana uwezo wa kuatamia mayai, kutotoa, kulea vifaranga na ustahimilivu wa mazingira magumu kama ukame na baridi na
- Nyama na mayai yake vina ladha nzuri kwa mlaji

Jogoo la Kuku wa Asili

FAIDA ZA KUKU WA ASILI

- Chakula – nyama ya kuku na mayai hutumika kama chakula muhimu cha wanadamu, chenye protini.
- Chanzo cha kipato – mkulima hupata fedha akiuza kuku au mayai.
- Chanzo cha ajira – ufugaji wa kuku hutoa ajira kwa jamii.
- Kuku hutumika kwenye shughuli za ndoa kama vile kutoa mahari na pia ni kitoweo muhimu katika sherehe hizo.
- Gharama nafuu za kuanzisha na kuendesha mradi huu.
- Mbolea – kinyesi cha kuku kinaweza kutumika katika kurutubisha mashamba ya mazao na mabwawa ya samaki.
- Soko lipo la uhakika, ukilinganisha na kuku wa kisasa kwani nyama na mayai yake hupendwa zaidi na walaji.
- Manyoya ya kuku hutumika kama mapambo, pia huweza kutumiika kutengeneza mito ya kulalia na kukalia.
- Mayai yenye mbegu ya jogoo hutumika katika kutengeneza dawa za chanjo.
- Magamba ya mayai yanaweza kutumika katika utengenezaji wa vyakula vya wanyama.
- Kiini cha njano cha mayai kinaweza kutumika kutengeneza mafuta ya kuoshea nywele (shampoo).

Kiini cha Yai la Kuku wa Asili

AINA ZA UFUGAJI WA KUKU WA ASILI

1. Ufugaji Huria

Katika mfumo huu, kuku huachiwa kuanzia asubuhi wakitembea kujitafutia wenyewe chakula na maji na kufungiwa kwenye vibanda visivyo rasmi wakati wa usiku. Huu ni mfumo rahisi lakini si mzuri kwa mfugaji wa kuku wengi kwani atahitaji eneo kubwa la ardhi.

2. Ufugaji Nusu Huria

Katika mfumo huu kuku hujengewa banda rasmi na banda hilo huzungushiwa wigo (uzio) au wigo huo hujengwa kwa mbele ambapo kuku hulala ndani ya banda nyakati za usiku na kushinda nje ya banda (ndani ya wigo) nyakati za mchana wa kila chakula na kunywa maji humo. Mfumo huu ni ghali kiasi kuliko mfumo huria, lakini huweza kumpatia mfugaji tija haraka sana.

3. Ufugaji wa Ndani

Katika mfumo huu, kuku hujengewa banda rasmi na hufugwa wakiwa ndani huku wakipatiwa chakula, maji na kufanyiwa huduma nyingine muhimu wakiwa humo ndani kwa muda wote wa maisha yao. Kwa mfumo huu, kuku huwekwa kwenye mabanda ambayo sakafu hufunikwa kwa matandiko ya makapi ya mpunga takataka za mbao (takataka za randa) maganda ya karanga au majani makavu yaliyokatwakatwa.